

GEHEIM

7495/P/68

14 mei 1968

9

9

9

Land:	Bondsrepubliek Duitsland
Onderwerp:	Het jeugdvragestuk in de Bondsrepubliek Duitsland.
Referenties:	
Datum van waarneming:	April 1968
Bron:	Betrouwbaar; politicoloog met grote ervaring op het gebied van jeugdvragestukken.
Opmerkingen:	Dit bericht is uitsluitend bestemd voor gebruik ten Departemente.
Bijlagen:	
Mede Verzonden aan:	De Minister van Buitenlandse Zaken

Zijner Excellentie
de Minister-President
Plein 1813, no.4
's-GRAVENHAGE

GEHEIM

BONDSREPUBLIEK DUITSLANDHet Jeugdvragestuk in de Bondsrepubliek Duitsland.

De volgende poging tot een analyse van de motieven en drijfveren, die de jongere generatie en vooral de studenten in de Bondsrepubliek in beweging brengen, is gebaseerd op een reeks gesprekken met groepen studenten in de Bondsrepubliek. Gezien de grote publiciteit, die reeds aan dit onderwerp gewijd is, werd de nadruk gelegd op indrukken uit persoonlijke gesprekken. Deze analyse kan dan ook niet pretenderen volledig te zijn.

Tot de gesprekspartners behoorden zowel vertegenwoordigers van de SDS en andere extreemrevolutionaire tendenties, als ook vertegenwoordigers van sterk traditionalistisch gevormde jonge mensen (leden van de verschillende corpora). Daarnaast werden gesprekken gevoerd met aan GDU - CSU gelieerde jongeren, evenals met aanhangers van de FDP.

Uit deze gesprekken kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

1. De beweging, die in toenemende mate de gehele Duitse jeugd meesleept is van emotionele aard. Er is geen sprake van eensgezindheid ten aanzien van welk concreet thema dan ook. Wat deze jonge generaties van links tot rechts echter verbindt is een enorm onbehagen in de bestaande toestand. Deze jonge generaties worden beheerst door een atmosfeer van revolutionaire spanning. Dit geeft een merkwaardige eenheid aan deze onderling zo verschillende groepen. Zij vormen als jongeren een solidaire groep tegenover de met hen discussierende volwassenen. Men zou dit kunnen vergelijken met bepaalde straatrellen, waarbij twee groepen elkaar aftuigen, totdat de politie ingrijpt en zij zich gemeenschappelijk tegen de politie keren.

In het huidige tijdvak, waarin de snelle omwentelingen zonder een duidelijke leiding elkaar opvolgen zijn twee houdingen waar te nemen.

a) die van de volwassenen, die een groot deel van de verandering als prestatie, als "Errung^{-en}schaft", beleven en voelen (volledige werkgelegenheid, een hoog en nog steeds stijgende levensniveau, enz.) en

BONDSREPUBLIEK DUITSLANDHet Jeugdvragestuk in de Bondsrepubliek Duitsland.

De volgende poging tot een analyse van de motieven en drijfveren, die de jongere generatie en vooral de studenten in de Bondsrepubliek in beweging brengen, is gebaseerd op een reeks gesprekken met groepen studenten in de Bondsrepubliek. Gezien de grote publiciteit, die reeds aan dit onderwerp gewijd is, werd de nadruk gelegd op indrukken uit persoonlijke gesprekken. Deze analyse kan dan ook niet pretenderen volledig te zijn.

Tot de gesprekspartners behoorden zowel vertegenwoordigers van de SDS en andere extreemrevolutionaire tendenties, als ook vertegenwoordigers van sterk traditionalistisch gevormde jonge mensen (leden van de verschillende corpora). Daarnaast werden gesprekken gevoerd met aan CDU - CSU gelieerde jongeren, evenals met aanhangers van de FDP.

Uit deze gesprekken kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

1. De beweging, die in toenemende mate de gehele Duitse jeugd meesleept is van emotionele aard. Er is geen sprake van eensgezindheid ten aanzien van welk concreet thema dan ook. Wat deze jonge generaties van links tot rechts echter verbindt is een enorm onbehagen in de bestaande toestand. Deze jonge generaties worden beheerst door een atmosfeer van revolutionaire spanning. Dit geeft een merkwaardige eenheid aan deze onderling zo verschillende groepen. Zij vormen als jongeren een solidaire groep tegenover de met hen discussierende volwassenen. Men zou dit kunnen vergelijken met bepaalde straatrellen, waarbij twee groepen elkaar aftuigen, totdat de politie ingrijpt en zij zich gemeenschappelijk tegen de politie keren.

In het huidige tijdvak, waarin de snelle omwentelingen zonder een duidelijke leiding elkaar opvolgen zijn twee houdingen waar te nemen.

a) die van de volwassenen, die een groot deel van de verandering als prestatie, als "Errung^{-en}schaft", beleven en voelen (volledige werkgelegenheid, een hoog en nog steeds stijgende levensniveau, enz.) en

GEHEIM

b) die van de jongeren, die al deze "Errungenschaften" als een rechtmatige normale zaak beschouwen en er géén verdiensten van de volwassenen in zien.

Men zou kunnen stellen, dat de tegenstellingen tussen klassen niet meer zoals vroeger als drijfveer en motivering worden gevoeld. Deze tegenstellingen spelen heden ten dage geen rol meer. Nu vormen de tegenstellingen tussen de oudere en de jongere generaties de drijfveer. Indien men een cultuur-filosofische term wil gebruiken, zou men kunnen zeggen, dat beide generaties, een totaal verschillend "positiegevoel" hebben. Het kan dan voorkomen - en in discussies bleek dit telkens weer - dat er bijv. tussen CDU-studenten en partijwoordvoerders als KIESINGER, HECK, enz. geen verschillen van opvatting bestaan ten aanzien van een grote reeks concrete problemen, maar dat er desondanks onder deze jongeren een soort (atmosferische) eensgezindheid bestaat met hun generatie-genoten van de SDS. Dit komt aan de dag in de wijze waarop zij spreken, over het fenomeen SPRINGER, over figuren als CHE GUEVARA en REGIS DEBRAY.

2. De beweging onder de jeugd is een mondiaal verschijnsel. Het is zichtbaar in Tokio (verhindering van het bezoek van EISENHOWER), in Djakarta (verdrijving SOEKARNO), in Leuven (Vlaams-Waalse tegenstelling), als ook in Amerika, Frankrijk, Amsterdam, Stockholm en de Spaanse universiteiten. Er blijkt echter ook dat in al deze verschillende landen de gemeenschappelijke drijfveren zich uiten in locale, nationale vormen en ontbranden aan nationaal geheel eigen thema's. Het gemeenschappelijke element is, dat het verleden als inspirerend, vormend element wordt uitgeschakeld en dat men het heden niet aanvaardt. Alle denken en streven richt zich op een te vormen toekomst.

Bij de duitse jeugd manifesteert zich dit in zeer eigen vormen. BISMARCK bestaat niet meer voor de jonge generaties, KAISER WILHELM is lichtelijk belachelijk, de WEIMAR-republiek geeft geen inspirerende impulsen en de HITLER-tijd wordt met felheid veracht en verworpen. Het heden wordt niet gemeten met de maatstaven als min of meer geslaagde wederopbouw, van overwinning van sociale nood en vestiging van een hoge levensstandaard in welvaart en bestaansveiligheid, maar getoetst als een fase van voorbereiding op de toekomst.

Van deze toekomst heeft men slechts vage voorstellingen. Aan de welvaart denkt men daarbij nauwelijks. Deze wordt veeleer als vast gegeven aangenomen of zelfs als bron van bekrompen zelfgenoegzaamheid beschouwd. Dringt men in discussies dieper op deze punten door dan kan

GEHEIM

men vaststellen, dat er bij jonge generaties een onevenwichtige gestoorde verhouding bestaat tot alles wat gezag, autoriteit of overheid is. Men vindt anarchistische tendenties, die gezag en overheid alleen als vrijheidsbeperkend, immoreel en anti-humanistisch ervaren. Daartegenover staan tendenties, die een primaire behoefte hebben aan een duidelijke autoriteit en onbetwistbare orde. Maar binnen beide tendenties is de kritiek op het huidige regime even sterk.

Bij het tot stand komen van de "grote coalitie", die in de ogen der jonge generaties de parlementaire democratie ontmaskerd heeft en een "ausserparlamentarische Opposition" noodzakelijk heeft gemaakt, trad deze onrust naar buiten en bond de strijd aan met de verborgen en gecamoufleerde krachten (lobbies, Springerkonzern, e.d.), die het leven en denken manipuleren zonder aan iemand verantwoording schuldig te zijn of door wie ook gecontroleerd te worden.

Deze gestoorde verhouding tot het gezag, die in alle discussies aan den dag treedt, verklaart zowel de overwinning van de NPD in Baden-Württemberg, als de extreem-linkse mythologieën van een Raeterepublik. Het vertrouwen in een zelf regenererende sanering van de huidige parlementaire democratie is bij de jonge generatie ernstig ondermijnd en bij de SDS zelfs volkomen verdwenen.

Samengevat is de conclusie:

de jonge generaties in de Bondsrepubliek hebben geen verleden, wijzen het heden af en verlangen een toekomst, waarvan zij geen enkel beeld hebben en waarover geen gemeenschappelijke opvattingen bestaan. Zij moet alleen maar anders zijn dan het heden.

3. De inhoud van het denken van jonge generaties heeft geen ideologisch karakter. Drijfveren en verlangens zijn van morele aard. Men wijst de oudere generaties af, omdat zij door de Hitlertijd zijn gegaan en er "niets tegen gedaan hebben". Symbolisch daarvoor zijn het verwerpen van LUBKE als president vanwege zijn aandeel in de zgn. barakkenbouw en het niet meer willen discussiëren met KIESINGER omdat hij lid is geweest van de NSDAP. De oudere generaties kunnen zeggen en verklaren wat zij willen - en vaak zeggen en verklaren de jongeren letterlijk hetzelfde - feit blijft, dat de jongeren de volwassen generaties moreel niet meer kunnen slikken. Deze morele afwijzing ^{bereikt} in vele gevallen een intensiteit, die eenvoudig niet genoeg heeft aan vreedzame

GEHEIM

en ordelijke demonstraties, maar die een psychologische behoefte aan "kapotslaan" doet ontstaan. Deze moralistische intensiteit doortrekt de jonge generaties onafhankelijk van ideeën en politieke overtuigingen. Men kan niet stellen, dat het alleen de SDS is, die geweld uitlokt. Deze morele afwijzing door de jongeren vormt een bron voor de irrationele ergernis, die onder de oppervlakte bij de volwassen generaties wederom haatelementen tegen de jeugd oproept.

4. In discussies speelt maar zelden de buitenlandse politiek als zodanig een belangrijke rol. Men redeneert emotioneel, zonder argumenten of kennis van zaken anti-amerikaans tegen de Vietnam-oorlog en men stelt zich in zeer algemene termen, wederom moralistisch aan de kant van de ontwikkelingslanden. Toch kon uit vele gesprekken met studenten de overtuiging gewonnen worden, dat bij hun kritisch onbehagen een essentiële omstandigheid is, dat de Bondsrepubliek in feite geen eigen, creatieve rol kan spelen in de buitenlandse politiek. De nieuwe "Ost-politik" van de grote coalitie is niet voldoende om deze jonge mensen te bevredigen in hun behoefte hun land een zelfstandige rol te zien spelen in de wereldpolitiek. Dat door de deling van het land de handen van de regering gebonden zijn en de speelruimte voor politieke initiatieven praktisch nihil is, wordt gevoeld als falen, als lafheid, ook al zal niemand van hen met positieve voorstellen of ontwerpen kunnen komen. Men is zich goed bewust van het grote belang van het Duitse leger voor de NAVO en men beseft maar al te zeer hoezeer de derde wereld de technisch-economische hulp van de industriële en rijke mogendheid Duitsland nodig heeft, maar daarnaast wordt de paralyse in de politieke activiteit van het land als pijnlijk en bijna beledigend gevoeld. Wie is KIESINGER naast een DE GAULLE of een andere buitenlandse minister? Het wordt gevoeld als een falen van Duitsland. De reacties doorlopen alle stadia - van zekere sympathieën voor de NDP tot tegenovergestelde sympathieën voor REGIS DEBRAY en FIDEL CASTRO. Een van de consequenties is dat een grote meerderheid van de jongeren in feite geen bezwaar heeft tegen een erkenning van de zgn. "DDR" en aanvaarding van de tweestaten-theorie, al was het alleen maar om de handen vrij te krijgen voor het spelen van een actieve rol in de internationale politiek. Een meerderheid onder de jongeren heeft geen belangstelling meer voor de "Wiedervereinigungs-discussie". Zij is zozeer aan de thans 20 jaar bestaande realiteit gewend, dat "normalisering" van de betrekkingen eenvoudig weg erkenning van de "DDR" betekent.

GEHEIM

5. Speciale aandacht vraagt de problematiek van de vluchtelingenjeugd. In het generatie-conflict, dat thans naar buiten is getreden, speelt deze vluchtelingen-jeugd een belangrijke rol. Evenals RUDI DUTSCHKE zijn vele leidende figuren van de Berlijns rebelse jeugd vluchtelingen uit de Oostzone. Zij zijn naar het Westen gekomen na verwerping van het communisme op grond van eigen ervaring. Zij zijn er echter niet in geslaagd zich in de vrije maatschappij van het Westen te integreren. De vrijheidsidealen die zij in hun verzet tegen het communisme opgebouwd en gedroomd hebben, zijn niet in overeenstemming met de vrijheidswerkelijkheid van de westelijke wereld. Een verrassend groot percentage slaagde niet in deze integratie en keerde terug naar de "DDR". De- genen, die in het Westen bleven vormen een jeugd, die weliswaar het communisme had verworpen, maar nu evenzeer de westelijke, vrije maatschappij verwerpt. Deze jeugd vormt nu één front met de inmiddels ook rebels geworden westelijke jeugd. De politieke activiteit, die "drüben" van hen geeist werd is hun tot een tweede natuur geworden. Daar konden zij niet demonstreren tegen SED, ULBRICHT en zijn regime. Hier kunnen zij dat wel en nu demonstreren zij als een wezenlijke bevrediging van deze behoefte aan politieke activiteit. Deze verschijnselen culminereren telkens weer in Berlijn, aan de Vrije Universiteit, waar de grootste en sterkste concentratie van studenten-vluchtelingen bestaat.

6. Het generatie-conflict is ook een gevolg van de volledige werkgelegenheid van de welvaartstaat. De jongeren, student of niet, hebben zuiver materieel gezien een mate van onafhankelijkheid ten opzichte van hun ouders gekregen, als nooit tevoren. Stipendia en beurzen zijn talrijk en ruim. Wat er ontbreekt, kan voor een deel gemakkelijk in de Semesterferien bijverdiend worden. Gedeeltelijke baantjes zijn zelfs tijdens de semestertijden gemakkelijk te vinden geweest. Onder de gesprekspartners bij de studenten waren er verschillende, die bekenden hun baard te hebben afgeschoren, omdat zij mét baard geen baantje meer kregen. De "generatie-gap" - en de wederzijdse rebelse houding - heeft hen in financiële moeilijkheden gebracht, die een duidelijke tendentie tot voorzichtigheid en kalmte in hun optreden ten gevolge heeft gehad. Uiteraard werden de werkgevers, die onder geen beding meer studenten in dienst wilden nemen, fel bekritiseerd en hun houding als broodterreur gebrandmerkt.

Er zijn ook voorbeelden van gevallen, waarin studenten nu pas werkelijk fel werden en naar gewelddadigheid neigden, maar de indruk werd verkregen

GEHEIM

dat bij velen een zekere bezonnenheid terugkeert en een ontdekken van het feit, dat men niet alleen eisen aan de maatschappij kan stellen, maar ook bereid moet zijn zelf bepaalde verantwoordelijkheid te dragen en zich in zekere mate aan de maatschappij en haar eisen - de eisen o.a. van de werknemers zowel als de werkgevers - moet aanpassen.

.....